Abbas Sayar

Anılarda Yumak Yumak

Roman

ÖTÜKEN

/ otukennesriyat

YAYIN NU: 530
EDEBÎ ESERLER: 244

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-626-7

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1. Basım: Cem Yayınevi, 1990
Ötüken Neşriyat'ta **2. Basım**

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Düzelti: Abdullah Ezik

Kapak Tasarımı: GNG Tanıtım

Dizgi-Tertip: Mahmut Doğan

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: Ötüken Neşriyat AŞ
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50
Sertifika Nu: 49269

İstanbul - 2023

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Abbas Sayar: 21 Mart 1923'te Yozgat'ta doğdu. Liseyi (1941) Yozgat'ta bitirdi. Yokluk yüzünden üniversiteye gidemedi. Kısa süreli memurluktan sonra yedek subay oldu. 1945'te İstanbul'da evlendi. Dört sömestr Türkoloji öğrenimi yaptı. Sonra Yozgat'a döndü. 1947'de İstanbul'da, on beş günde bir çıkardığı gazeteyi, matbaa kurarak Yozgat'ta yayınlamaya devam etti. Politikaya girdi, bir süre sonra politikanın çıkar kavgalarına ayak uyduramadı. 1957'de politikadan el etek çekti. Şiir yazmayı sürdürürken, romana döndü. 1970'te *Yılkı Atı* romanıyla ismini duyurdu. *Yılkı Atı:* TRT Roman Başarı Ödülünü (1971), *Çelo:* TDK Ödülünü (1973), *Can Şenliği*: 1975 Madaralı Roman ödülünü kazandı. Gazetecilikle birlik yazın yaşamını yürüttü. Sekizi roman, altısı şiir kitabı olmak üzere on dört yapıtı var. Diğer Yapıtları: *Dik Bayır, Yorganımı Sıkı Sar* (öykü), *Tarlabaşı Salkım Saçak, Anılarda Yumak Yumak, El eli yur, el de yüzü, Boşluğa Takılan Ses* (şiir), *Noktalar* (aforizmalar)... Kırk dört yıllık gazetesinde yüzlerce, binlerce başyazı yazdı. 1989'da ikinci kez evlendi, Ayvalık'a yerleşti. Resim, şiir, roman yaşamını Ayvalık'ta sürdürdü. Ankara, Antalya, İzmir ve Ayvalık'a resim sergileri açtı. Ardında, derlenmeyi bekleyen pek çok şiir ve yazı bırakarak 12 Ağustos 1999 tarihinde aramızdan ayrıldı. Mezarı Yozgat'tadır.

1

Cercürüm Öreni yanıyordu. Gök mavisinden toprağa düşen sarı ışık pul pul titriyordu. Göz ışığını kamaştırırcasına... Taa, taa çook çok uzaktaki dağlar yassılmış, küçülmüş, boz bir renk içinde eriyip yitip gitmişlerdi sanki... Dağ dikliklerinin dibindeki Yeşilırmak büyük bir yorgunluk ve umursamazlık içinde menderesler çizerek ağır ağır Amasya'ya doğru yürüyordu... Bu temmuz sıcağında bahar ayları tafrasından, deli coşkunluğundan kıl ucu eser kalmamıştı... "Akayım mı, akmayayım mı?" diyordu kendince.

Bizim bulunduğumuz yönde, burnumuzun dibinde karışık bir siyah çizgi ovayı ikiye bölüyordu. Tren hattıydı bu... Biz hattın üst bölümündeydik. Biz dediğim, 56. Piyade Alayı, 3. Tabur, 9. Bölük. Ve Bendeniz 1. Takım Komutanı...

Kumsal düzlükten karışık sesler dağıtıyordu dalgalı boşluğa. "Sağa dön, sola dön. Tüfek as, tüfek çıkart... Uygun adım marş..."

9. bölük erleri talim yapıyordu komutamda...

Yanıyordu gavur Ören... Ipıl ıpıl titreşimli sarı ışık yetmez gibi, Allah'ın belası kara bir sinek sürüsü zulüm kusuyordu üstümüze... Tatarcık cinsinden bir yaratık. Küçük mü küçük. Biraz abartma olur ama, neredeyse mikroskobik... Milyonlarcası bölük bölük bulutlar halinde bir inip bir kalkıyordu. Sık sık dağınık düzene dönüşüp saldırıya geçiyorlardı... Binlercesi birden suratımıza oturuyordu. Bir de acı yakıyorlardı ki, deme gitsin... "Hazır ol"dan kurtulup bir eli boşa dönmüşse, bolca yüzünü tokatlıyordu...

Anlıyordum bu cefakeş Türk insanı, bu gereksiz, geçersiz zulme de boyun eğiyordu. "Sekiz tek bir ile iki rekât

Kurban Bayramı namazına hazır olun. Uyun imamı azize...” Uymuşlardı yüzyıllar boyu imamı azize... Dedesi, dedesinin dedesi... Son bölükleri de Şam’da, Yemen’de, Trablus’ta, Balkan’da, Çanakkale’de, Sarıkamış’ta imamı azize uyup şehitlik mertebesine ulaşmışlardı. Kemiklerini kurtlar kemirmişti Osmanlı saltanatı için. Paşalar, beyler için.

“Sağa dön, sola dön, uygun adım marş...”

Ben de bu erler gibi acıyı yürek ölçüsüne ortak etmiş bir topraktan gelmiştim... Ortak bir kaderdi bu... Oranı değişik bir ortak kader...

Sıcağın, zulüm kusan sineğin zulmünden biraz olsun kurtulmak için mendilimi “sözümü ona” şapkamın altında siper etmiştim. Üstelik benim ellerim beden özgürlüğümdeydi. Bol bol sallıyordum ellerimi... Ufak adımlarla bir gelip bir gidiyordum Bölük arası... Ama gittikçe ayaklarıma yorgunluk çöküyordu. Çöker de elbet... Uykusuz, içkili yataklı bir gece geçirmiştim... Genelevden sabahın beşinde kendimi dışarı atmıştım. Yorgun ayaklarım anılarımı yormuyordu. İki aylık öyküyü silkip atamıyordum duygularımdan, düşüncelerimden...

Alay, Havza’dan Amasya’ya geldiğinde Alay Komutanının sözlü emriyle Şehir İnzibat Subayı olmuştum. Pazubandı taktım koluma... Sanki yedi düvel, yedi dünya benden sorulur... Sanki her şey benim emri komutam altında...

Yirmi bir yaşındaydım o günlerde. Bir seksene yakın boyumla, ortanın incesi bedenimle ilgilenenler için göz dolduruyordum... Üstelik pırıl pırıl subay giysimle... Subaylıkla birlikte elimiz para görmüştü... Altmış dokuz lira aylık alıyorduk... Oysa o güne dek iki buçuk lira bizim için paraların en büyüğü idi, paşası idi... Babam, yedek subay hazırlık kıtasına, İskenderun’a giderken, kırmış ulamış, cebime ancak on iki buçuk lira koyabilmişti...

“Sağa dön, sola dön. Tüfek as, tüfek çıkar... Uygun adım marş...”

Bir üsteğmen taksitle yirmi dört liraya körüklü bir çizme satmıştı bana... Ayağıma tıpatıp uygun...

İnzibat Subayı olarak o evin denetimi de bana verilmişti. Pazar tatillerinde sivil giysi giyip, çok az da olsa bazı erlerin bedensel dirliksizliklerini gidermek için "huzurhane"yi ziyaret ettiklerini duyuyordum...

Gazinoda bir iki tek attım. Üstün (!) bir görev duygusu içinde haneyi kontrole gittim, içtenliğim adım atışımdan belli oluyordu. Giriş kapısına geldim. Orta boylu bir bekçi emniyet adına nöbet tutuyordu. Selam çaktı:

"Hoş geldiniz Teğmenim," dedi.

"Hoş bulduk..."

Ben de ona bir selam çaktım. Gururlu, ağır adımlarla merdiveni çıktım. Karşıma müşteri bekleme odası çıktı. Yarı dekolte üç beş kadın çarptı gözüme... Birden alıp başımı gittim yedi sekiz ay öncesine... Ve de Ankara'ya... Yedek Subay Okulunu bitirmiş, tek demirli subay elbisesini giymiştik. Son maaş yedi lira üstüne on, on iki lira harcırah (yolluk) almıştık. Devresi gün törenle ayrılacaktık okuldan... Disiplin zinciri kırılmıştı... Hepimize yakın bir çoğunluk aşağıya, Ulus'a kaydık. Biz, Kırşehirli Ali birlikte Ulus'taki İmren Lokantası'na oturduk. Rakı söyledik, meze söyledik. İlk kez içiyordum bir büyük şehir lokantasında... Bir iki tek vurduktan sonra gözlerimiz ışıldadı. İçimize aydın bir dünya doldu. Bir büyük güç sardı bedenimizi...

"Ula, Abbas," dedi Ali. "Hesabı kesip kerhaneye gidelim. Bentderesi'ne..."

"Ali," dedim. "Ben hiç karı ile yatmadım ki... Karı ile nasıl yatılır bilmem ki..."

Ali sigarasını savurdu:

"Ben de Kırşehir'de bilmezdim. Geçirdiğimiz altı aylık okul devresinde üç beş kaçamak yaptım. Bentderesi'ni boyladım. O senin dediğin gibi korkulacak iş değil..."

Biz de kendimizi kerhanenin kapısı önünde bulduk...

Ve de gördük ki, baktık ki:

"Bir ben değil cümle alem perişan."

Sanan ki Yedek Subay efradı Bentderesi'ne akmış... Giriş kapısında Yd. Sb.'a kontrol yok... Sivilleri iyice arıyor bekçiler...

Beni bir sınav korkusu tuttu. Birden ayıldım sanki... Ali gözümde dağ. Peşinden gidiyordum saygılıca...

"Şurada güzel kızlar var."

Bir de ben önünde durdu. Kapı, kale kapısı gibi göründü bana. Ali, saç yapılı kapıya yumruğu ile vurdu. Kapıdan bir sürgü deliği açıldı. İçerinin ışığı vurdu yüzümüze. Ve kapı açıldı...

Salonsu, odamsı bir yerde dört beş erkek yamuk, çökük koltuklarda oturuyordu. Mama'dan başka bir kadın gözükmüyordu ortalarda...

"Gızlar, çabuk çabuk bitirin işinizi. Bugün müşteri ağır bastı..."

Gıcırtılı oda kapıları açıldı, kapandı. Sıra bize geldi. Bir kız çıktı odasından. Ali dirseğime vurdu. Kulağıma fısıldadı:

"Al şunu, gir odasına..."

Doğrusu titriyordum. Ama yiğitliğe bok sürmedim. Centilmence "buyur" ettim. Aslında "buyur" etmeyi orada görmüş, orada öğrenmiştim.

Kadıncağız, kızcağız yorgun bir sesle:

"Gir odaya, geliyorum," dedi…

Yaşamımda hiçbir emredenin komutuna bu kadar uyuduğumu sanmam. Büyük bir saygıyla girdim odasına... Şaşkınlığım, heyecanım daha da arttı. Oda ortasında kazık gibi durakalmıştım.

Çok bekletmedi kadıncağız beni. Birazdan çıkıp geldi. Kapısını kapattı. Bana baktı durgun durgun. Şaşkınlığımı anladı. Başımdan şapkamı aldı. Astı duvardaki askılığa. Bir sigara yaktı. Sonra karyolasının başucuna oturdu. Bana da:

"Otur," dedi. "Gel yanıma otur..."

Uydum emrine birden. Oturdum. Başucundaki paketten bir sigara aldı, uzattı bana.

"Sigaramdan yak," dedi.

Bir otuzunu göstermiyordu. Güzel, anlamlı bir yüzü, derli toplu bedeni vardı. Göğüs yapısı düzgündü. Ömrümde ilk kez kalçalara kadar açıp bacaklar görüyordum. Titredim.

"Rahat iç sigaranı... Söyledim kâfir karıya. Yarım saat çıkmayacağımı. Bedenim sancılar içinde…"

Sonra sigaralı eliyle beni kucakladı:

"Sahi, sen de subay mısın?"

"Bugün okulu bitirdik," dedim.

Şüpheli şüpheli mırıldandı:

"Demek artık çocuklar da subay oluyor..."

"Öyle, subayım işte..."

Sigarasını tablaya bastırdı. Benim sigaramı da aldı elimden:

"Gel yavrucak," dedi.

Ve de kızlığımı bozdu...

"Sağa dön, sola dön. Tüfek as, tüfek çıkart. Uygun adım marş..."

Ankara'dan sonra ikinci kez bir genelev salon odasını, konukları, ev sahibesi kadınları görüyordum. Biraz önce anlattığım Bentderesi öyküsü bir saniye içinde us'umdan geldi geçti. Ahşap, salaş binanın dar, uzun iki yanı odalarla dolu koridoruna yürüdüm. Koridor bitti. Döngeri ettim. Daha üç beş adım atmadan bir el omuz yakamdan tuttu. Baktım. Açılmış bir oda kapısından uzanmış bir kadın eliydi bu... El beni içeri doğru çekti konuşmaksızın... Ben, beni çeken ele uyumlu davranmıştım. Kapı kapanıverdi. Ve sürgülendi... Yine ayakta şaşkın, durgun kalakalmıştım...

Bir sandalye gösterdi: